

Landgoed Nettelhorst: cultuurhistorische betekenis weer zichtbaar

Van het landgoed Nettelhorst, met een oppervlakte van 110 hectare, resteert alleen het bouwhuis met schuur en de ruïne van het kasteel.

Vanaf 1994 tot maart 2006 heeft het landgoed een reconstructie ondergaan, waardoor de cultuurhistorische betekenis beter zichtbaar is gemaakt. Een gesprek over de werkzaamheden met Ron Blom, vanaf 1990 beheerder Gelderse bezittingen waaronder Nettelhorst valt.

Historie

De aloude havezate wordt reeds genoemd in 1133. Eén van de heren Nettelhorst, Lambertus van Nettelhorst, kwam om tijdens de noodlottige slag bij Ane in 1227. In 1510 vestigden zich de eerste van Heeckerens op Nettelhorst en de laatste telgen uit deze familie bewoonden het kasteel tot 1834. Het kasteel ging toen over in handen van J.D.C. baron van Heeckeren van Wassenaer, heer van Twickel. Na tientallen jaren leegstand werd het in 1875 afgebroken.

Net voor de afbraak bezocht de wandelende dominee J. Craandijk het landgoed Nettelhorst en schreef in zijn eerste boek 'Wandelingen door Nederland met pen en potlood': "Straks komt boven de lange boomenreeks even het torentje van het huis Nettelhorst uit", en ging vervolgens in op de omgeving, "voorts is 't meestal laag en broekiger weiland en drassige heide." In 1876 komt de wandelende dominee weer langs Nettelhorst en schreef in zijn tweede boek: "Voor den zomer van 1875 hadden wij ter zijde van den Borculoschen weg het kasteel Nettelhorst zien liggen. Het torentje, dat indertijd boven het dak uitstak, is nog gespaard, maar overigens behoort ook de

Nettelhorst tot de adellijke huizen die gesloopt zijn".

Reconstructie

In 1994 heeft Ron Blom het plan geschreven voor de reconstructie van het landgoed Nettelhorst dat nu in de afrondende fase zit.

"Het kasteel met de binnenplaats was omsloten door een gracht van 15 á 20 meter breed en het grondgebied daarbuiten door een smallere gracht. Dit grachtenstelsel hebben we in 1994 opnieuw uitgegraven".

Op basis van een hydrologisch onderzoek is in 1999 de wateraanvoer vanuit de Berkel naar het grachtenstelsel hersteld. Bij dit onderdeel van de reconstructie wordt het water in het grachtenstelsel middels een windwater-molen op peil gehouden," aldus een enthousiaste beheerder.

In 2003/2004 werd het vroegere ovaal op de voorplaats weer in ere hersteld en de beplanting rond het bouwhuis aangepast. Slotfase van het project is de reconstructie van een houten brug over de buitengracht.

Natuurwaarde

"Vermeldenswaardig is", aldus Ron, "dat korte tijd na het uitbaggeren van het grachtenstelsel zich een populatie boomkijkers heeft gevestigd op Nettelhorst. Alvorens het water in de grachten komt, wordt het door een rietveld gefilterd, waardoor de waterkwaliteit voor de boomkikker gewaarborgd blijft." Een goed voorbeeld van de positieve gevolgen voor de natuur van een op cultuurhistorie gericht project.

Gezien de aard der werkzaamheden heeft de provincie Gelderland archeologisch onderzoek laten uitvoeren op het terrein met als conclusie: "een terrein van hoge

Nettelhorst in de zomer van 1875. Tekening uit 'Wandelingen door Nederland met pen en potlood'.

archeologische waarde".

Subsidies

Het totale project werd, behalve door de Stichting Twickel, mede gefinancierd door de provincie Gelderland (regeling natuur, bos en landschap), regeling Waardevol Cultuur Landschap en het Fonds Vernieuwing Landelijk Gebied.

Helmig Kleerebezem
Met dank aan Ron Blom

Dit artikel werd, met toestemming, overgenomen uit het "Twickelblad", jaargang 15, voorjaar 2006. Tijdschrift van de Stichting Twickel en de Vereniging Vrienden van Twickel. Aangevuld met een luchtfoto van het opnieuw uitgegraven grachtenstelsel.

Het in 1994 opnieuw uitgegraven grachtenstelsel, foto Michiel Schaap

De houten brug over de buitengracht in de afrondende fase.